

Światowy Związek Żołnierzy Armii Krajowej

Środowisko Wileńskie w Warszawie

Janusz Bohdanowicz

**ODDZIAŁ PARTYZANCKI
KMICICA
ARMIA KRAJOWA
OKRĘG WILEŃSKI**

Warszawa 2008 r.

Opracował : Janusz Bohdanowicz „Czortek”
Korekta Ewa Chyża-Dunowska

Materiały opisowe , portrety oraz fotografie
z archiwum własnego.

Adres kontaktowy. Janusz Bohdanowicz
02-647 Warszawa ul. Bachmacka Nr 4 m 66
Tel. 22-854-05-23, kom.662 -249-166
E-mail: janusz40@poczta.onet.pl
Adres : **www.akwilno.pl**

Spis treści.

1. Historia Brygady. Oprac. Janusz Bohdanowicz „Czortek”.
2. Kalendarium działań bojowych.
3. Życiorys Komendanta.
4. Organizacja Brygady.

1. Historia Oddziału

Sytuacja na terenach powiatów dziśnieńskiego, postawskiego i wilejskiego jaka wytworzyła się na przestrzeni roku 1942 wymusiła powstanie polskiego Oddziału Partyzanckiego, do którego mogliby zgłaszać się zagrożeni represjami niemieckimi, obywatele narodowości polskiej, ażeby ukryć się przed wywózką na roboty przymusowe do Niemiec, wcielenia do zmilitaryzowanych organizacji niemieckich jak Todt (budownictwo), Strall (transport samochodowy), lub wstępowaniem do coraz silniej działającej na tamtych terenach partyzantki sowieckiej.

Pomimo bardzo różnych opinii tak Komendy Głównej jak i Komendy Okręgu Wileńskiego o celowości powołania czynnego Oddziału Partyzanckiego Armii Krajowej na terenie Okręgu, por. Antoniego Burzyńskiego „Kmicic”, który po ucieczce z obozu internowania we wrześniu 1939r na Litwie oraz zdekonspirowaniu się w Wilnie zamieszkiwał na terenie powiatu postawskiego w miejscowości Kupa nad jeziorem Narocz, rozpoczął odtwarzanie siatki konspiracyjnej zniszczonej przez NKWD, na potrzeby przyszłych działań zbrojnych.

Po uzyskaniu zgody Komendy Okręgu por. Antoni Burzyński „Kmicic” rozpoczął tworzenie Oddziału w marcu 1943 r. i 25 marca przyjął przysięgę od pierwszych zgłaszających się ochotników. W ciągu najbliższych dwu tygodni napływ ochotników był tak duży, że pozwolił na pierwsze zbrojne wystąpienie przeciwko okupantom.

W połowie czerwca 1943 r. stan osobowy Oddziału wynosił ok. 120 żołnierzy. Działania bojowe Oddziału przedstawiono w rozdziale „Kalendarium działań bojowych”.

Na tym samym terenie działał oddział partyzantki sowieckiej dowodzony przez byłego obywatela polskiego, nauczyciela Fiodora Markowa, który nawiązał kontakt z por. „Kmicicem” i zaproponował spotkanie w celu uzgodnienia wspólnych działań przeciwko okupantowi niemieckiemu. Do spotkania doszło 19 czerwca i na nim ustalono wspólne hasła rozpoznawcze, potrzebę następnych spotkań i wymianę informacji o dyslokacji wojskowych i policyjnych jednostek okupacyjnych.

W końcu czerwca 1943 r. w porozumieniu z Fiodorem Markowem por. „Kmicic” założył dwie bazy w pobliżu jeziora Narocz. Bazę „A” dla żołnierzy w pobliżu bazy partyzantów sowieckich i drugą „B” gospodarczą w trudno dostępnym miejscu nad rzeką Nareczanką.

Masowy napływ ochotników do Oddziału spowodował, że na pierwszą dekadę sierpnia 1943 r. stan osobowy wzrósł do ok. 300 żołnierzy. Dowództwo Oddziału przedstawiało się następująco

Komendant Oddziału	por. Antoni Burzyński „Kmicic”.
Szef sztabu	ppor. Zygmunt Niciński „Boryna”.

Oficer Informacyjny	ppor. Józef Wiśniewski „Ostróg”.
Dowódca żandarmerii	plut. Władysław Chojecki „Podbipięta”.
Dowódca 1 plutonu szkolnego i komendant bazy „A”	plut. Edward Kilczewski „Ostrowski”.
Dowódcą 2 plutonu	ppor. Kazimierz Wróblewski „Janusz”.
Dowódca 3 plutonu	plut. Mieczysław Kitkiewicz „Kitek”.
Dowódca zwiadu konnego	plut. Antoni Rymsza „Maks”
Komendant bazy „B”	ppor. Wiktor Wasilkójc „Tata”.

Dnia 22 sierpnia 1943 r. obchodzono opóźnione święto Wojska Polskiego wspólnie z żołnierzami partyzantki sowieckiej Fiodora Markowa. W czasie tych uroczystości ustalono datę następnego spotkania sztabów obu Oddziałów na dzień 26 sierpnia 1943 r. dla ustalenia dalszych wspólnych działań bojowych przeciwko okupantom.

Dowódca Oddziału por. „Kmicic” wraz ze sztabem przybył dnia 26 sierpnia do bazy oddziału Fiodora Markowa. Podczas tej narady delegacja polska została podstępnie aresztowana i rozbrojona. W tym samym czasie Oddział „Kmicica” w miejscu swego stacjonowania został okrążony przez zgrupowane oddziały partyzantki sowieckiej. Wobec zaskoczenia i oczywistej przewagi strony sowieckiej Oddział Armii Krajowej został rozbrojony i aresztowany. W tym czasie około 100 żołnierzy AK było poza swoim obozem (patrole, urlopy, leczenia), a z okrążenia udało wydostać się kilku żołnierzom, którzy zaalarmowali terenową siatkę konspiracyjną i por. „Łupaszkę, przybyłego z rozkazu Komendy Okręgu aby objąć dowództwo nad Oddziałem powołanego na inne stanowisko por. „Kmicica”. Aresztowanych AK-owców przesłuchiwał oficer NKWD. Spośród 200 żołnierzy : 50.(w tym dowództwo) zostało bestialsko wymordowane, 70. szantażem wcielono do partyzantki sowieckiej, a 80. puszczono do domu.

Żołnierze Oddziału por. „Kmicica”, którzy nie zostali aresztowani wstąpili w większości do powołanego Oddziału por. Zygmunta Szendzielarza „Łupaszko” i służyli w nim do końca jego działalności już w PRL na terenie województw białostockiego, olsztyńskiego i gdańskiego podlegając Ośrodkowi Mobilizacyjnemu Okręgu Wileńskiego kierowanemu przez mjr dypl. Antoniego Olechnowicza „Pohorecki”.

2. KALENDARIUM DZIAŁAŃ BOJOWYCH ODDZIAŁU PATRTYZANCKIGO por. „KMICICA”

- 25.03.1943 r. Wymarsz Oddziału ze wsi Bryle koło Kobylnika.
- 15.04.1943 r. Zniszczenie stacji kolejowej Gieladnia.
- 20.04.1943 r. Potyczka z policją litewską Józefowo koło Święcan.
- maj 1943 r. Ludwinowo koło Kobylnika. Rozbudowa Oddziału. Wręczenie Oddziałowi sztandaru.
- 09.06.1943 r. Dołączenie do Oddziału policjantów policji białoruskiej z posterunku w Miadziole.
- Do
- 20.06.1943 r. Wieś Bonda. Biwak, szkolenia. Pierwsza próba porozumienia się z partyzantką sowiecką,
- 01.07.1943 r. Zanarocze. Rozpoczęcie budowy stałej bazy Oddziału.
- 12.07.1943 r. Stracza koło Świra. Potyczka zwiadu konnego z niemiecką kolumną Samochodową.
- 14.07.1943 r. Koło Kobylnika. Rozbrojenie posterunku policji niemieckiej.
- 16.07.1943 r. Miadzioł. Nieudany zamach na burmistrza.
- 26.07.1943 r. Mikolice koło Miadzioła. Potyczka z oddziałem wojska niemieckiego.
- 28.07.1943 r. Koło Łyntup. Potyczka z policją litewską.
- 02.08.1943 r. Daniłowicze. Rozbicie garnizonu wojsk niemieckich.
- 10.08.1943 r. Czeźwierć koło Kobylnika. Potyczka z policją białoruską z Postaw.

- 15.08.1943 r. Żodziszki. Likwidacja posterunku policji niemieckiej.
- 26.08.1943 r. Zanarocze. Okrążenie bazy Oddziału partyzantów przez Sowietów, rozbicie i aresztowanie.
- 28.08.1943r. Przesłuchania. Zamordowanie około 80 żołnierzy. Pozostałą część wcielono przymusowo do partyzantki sowieckiej tworząc pluton im. Bartosza Głowackiego.
- 01.09.1943 r. Okolice Zanaroczy. Przybycie mjr. Zygmunta Szendzielarza ps. „Łupaszko”. Objęcie dowództwa nad powracającymi z patroli żołnierzami Oddziału por. „Kmicica”. Pierwsza potyczka z partyzantką sowiecką.

3. ŻYCIORYS

DOWÓDCY PIERWSZEGO ODDZIAŁU PARTYZANCKIEGO Por. ANTONIEGO BURZYŃSKIEGO „KMICIC”

Urodził się 17 czerwca 1911 r. W 1934 r. po ukończeniu Szkoły Podchorążych Rezerwy, w stopniu plutonowego podchorążego przechodzi do rezerwy. Podejmuje studia w Szkole Nauk Politycznych przy Instytucie Europy Wschodniej, które ukończył w 1939 r. Po odbyciu ćwiczeń wojskowych w 1938 r. otrzymuje stopień podporucznika. Powołany do wojska brał udział w wojnie 1939 r., a pod koniec września przekroczył granicę Litwy i tam został internowany. W początkach 1940 r. uciekł z obozu i przedostał się do Wilna. Został zaprzysiężony i podjął działania konspiracyjne w wydziale wojskowym „Inspektoratu Rządu” pod dowództwem mjr dypl. Antoniego Olechnowicza ps. „Pohorecki”. Jesienią 1941 r. został aresztowany przez litewską policję polityczną lecz został wykupiony i przeniół się do powiatu święciańskiego. Podjął pracę w Świrze, a następnie w Kobylniku, działając w dalszym ciągu w konspiracji. Na rozkaz Komendy Okręgu Wileńskiego Armii Krajowej w początkach miesiąca marca 1944 r. rozpoczął organizowanie Oddziału, przygotowując się do wyjścia w pole. W końcu marca 1944 r. Oddział w sile około 30 żołnierzy wyruszył podejmując walki z okupantami. Przeprowadza akcje bojowe i rekwizycyjne, zdobywając broń, amunicję i wyposażenie wojskowe. Podejmuje rozmowy z działającymi na tamym terenie grupami partyzantów sowieckich pod dowództwem Fiodora Markowa. Kierownictwo Oddziałów sowieckich podejmuje rozmowy w rezultacie, których blisko siebie powstają stałe bazy zakwaterowania. Oddział rozrasta się do ok. 300 żołnierzy, rozbija posterunki policji białoruskiej będącej w służbie niemieckiej w Kobylniku, Daniłowiczach i Żodziszkach, dezorganizując służby administracyjne okupanta. Dnia 26 sierpnia 1943 r. „Kmicic” zostaje zaproszony na odprawę operacyjną do bazy sowieckiej i tam zostaje podstępnie aresztowany wraz z towarzyszącymi osobami. W tym samym czasie baza Oddziału „Kmicica” zostaje okrążona przez sowietów a żołnierze rozbrojeni i aresztowani. Specjalna grupa NKWD przeprowadziła krótkie przesłuchanie i na podstawie z góry ustalonych zasad selekcji „Kmicic” oraz około 50 żołnierzy zostaje zamordowanych. Miejsca egzekucji nie ustalono. Pozostawionych przy życiu żołnierzy wcielono do Oddziału Markowa, z których większa część uciekła, wstępując do nowo tworzącego się na tym terenie Oddziału Partyzanckiego pod dowództwem por. Zygmunta Szendzielarza ps. „Łupaszka”.

Odznaczenia : Pośmiertnie Złoty Krzyż Zasługi z Mieczami.

4. Organizacja Oddziału.

Komendant Oddziału	por. Antoni Burzyński „Kmicic”.
Szef sztabu	ppor. Zygmunt Niciński „Boryna”.
Oficer Informacyjny	ppor. Józef Wiśniewski „Ostróg”.
Dowódca żandarmerii	plut. Władysław Chojecki „Podbipięta”.
Dowódca 1 plutonu szkolnego i komendant bazy „A”	plut. Edward Wilczewski „Ostrowski”.
Dowódcą 2 plutonu	ppor. Kazimierz Wróblewski „Janusz”.
Dowódca 3 plutonu	plut. Mieczysław Kitkiewicz „Kitek”.
Dowódca zwiadu konnego	plut. Antoni Rymśa „Maks”.
Komendant bazy „B”	ppor. Wiktor Wasilkójc „Tata”.

Por. Antoni Burzyński „Kmicic” Komendant Oddziału.
Zamordowany przez bolszewików ok. 28.08.1943 r.

Plut. Antoni Rymśza "Maks"
Dowódca zwiadu konnego

Plut. Mieczysław Kitkiewicz „Kitek”
Dowódca 3 plutonu

Plut. Władysław Chojecki „Podbipięta”
Dowódca żandarmerii.